

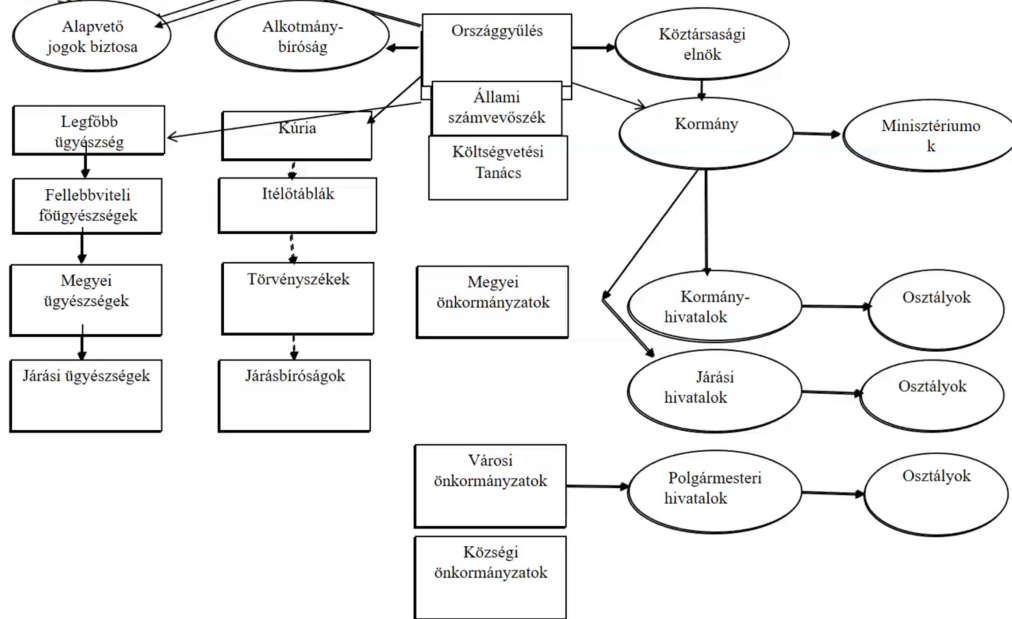
Üzleti jog - 2. előadás

Államtam, államszervezet

- állam alkotja meg, állam kényszeríti ki a **jogot**

A magyar államszervezet

I. 1. A magyar államszervezet

- redukált: nincsenek rajta társadalmi szervek, vállalati-intézményi szféra, hivatali jellegű szervek
- jogi ábra: csak jogi alá-fölérendeltségi viszonyokat ábrázolja
- **horizontális** tagoltság
 - törvényhozás
 - végrehajtás
 - igazságszolgáltatás
 - +ügyészi szervtípus (Magyarországon)
- **vertikális** tagoltság
 - országos
 - regionális → csak bírósági és ügyésségi szinten
 - megyei
 - járási
 - helyi → városi és községi
- (alapvető jogok biztosa (országgyűlési biztos) = ombudsman)

Az egyes szervtípusok

- **államhatalmi-képviselő és önkormányzati szervek** → törvényhozás
 - Országgyűlés, önkormányzatok (megyei, fővárosi, helyi)
 - közvetlenül választjuk őket, döntéshozattal foglalkoznak
- **államigazgatási szervek** → végrehajtás
 - kormányzás és közigazgatás

- ezek egyrészt általános hatáskörű szervek, illetve szakigazgatási szervek
 - jellemzőik: jogalkotás, jogalkalmazás, szervezés
- **bíróági szervezetrendszer** → igazságszolgáltatás
 - szervezetrendszer (Országos Bírói Hivatal)
 - Kúria (felülvizsgálati kérelmek elbírálása, jogegységi határozatok)
 - ítéltáblák (másodfok)
 - törvényszékek (megyéenként, első + másodfok)
 - járásbíróóságok (első fok)
 - jogalkalmazó szerv (nem alkotja a jogot, hanem csak alkalmazza!)
 - bírók függetlenek
 - vannak választott bíróságok
- **ügyészségi szervezetrendszer** (orosz múlt miatt)
 - szervezetrendszer
 - Legfőbb Ügyészség
 - fellebbviteli főügyészségek
 - megyei ügyészségek
 - járási ügyészségek
 - nem független, hanem hierarchikus!
- plusz
 - **köztársasági elnök**
 - funkciói:
 - nemzeti egység kifejezése
 - államszervezet demokratikus működése feletti őrködés
 - fegyveres erők főparancsnoka
 - 5 évre választja a parlament (direkt van elcsúsztatva a parlamenti választáshoz képest)
 - feladatai (de csak miniszteri ellenjegyzéssel)
 - az állam képviselte → nemzetközi dolgok megkötése
 - kezdeményezési jogok → választás kezdeményezése
 - személyi jogok → mindenkit ő nevez ki (minisztereket, államtitkárokat, nemzeti bank, egyetemi tanárok, stb)
 - kegyelmi jogok → (királyi jogokból örökölt)
 - döntés állampolgársági ügyekben → (királyi jogokból örökölt)
 - **Alkotmánybíróság**
 - 2/3 többséggel választva
 - lényeg: normakontroll
 - **alapvető jogok biztosa (Ombudsman)**
 - svédországból származik
 - gyermekek jogai, jövő nemzedék érdekei, nemzetiségek jogai, veszélyeztetett társadalmi csoportok jogainak védelme
 - nincs önálló hatásköre, csak parlamenti ellenőrző szerv
 - állampolgári alapjogokat védi
 - **Állami Számvevőszék**
 - pénzügyi szerv
 - költségvetési kiadások utólagos ellenőrzése
 - **Költségvetési Tanács**

- költségvetés megalapozottságának vizsgálata
- vétőjoga is lehet
- egyéb rendeletalkotási joggal rendelkező állami szerv
 - **Magyar Nemzeti Bank**
 - **Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság**

A jogforrási hierarchia

- jogforrási **hierarchia**
 - *Országgyűlés*: Alaptörvény, sarkalatos (kétharmados) törvény, törvény
 - *kormány*: kormányrendelet
 - *minisztériumok*: miniszteri rendelet
 - *önkormányzatok*: önkormányzati rendelet (csak helyi határú rendeletek)
- **speciális jogforrások**
 - nemzetközi egyezmény
 - EU jogforrás (rendelet vagy irányelv)
 - állami irányítás egyéb jogi eszközei:
 - határozat, utasítás, irányelv, tájékoztató